

Naturbegraven: een taak voor protestantse gemeenten?

Tekst Bert van Rijssen **Beeld** PR, Pixabay

Protestantse gemeenten horen bij de grootste beheerders van begraafplaatsen in Nederland. Zijn zij een aangewezen partij om aan te sluiten bij de groeiende trend van naturbegraven? Een gesprek met de heer Imke Zeilstra, lid van de Commissie Beheer Kerkelijke begraafplaatsen en deskundige inzake naturbegraven.

Naturbegraven mag zich verheugen in een snel groeiende populariteit. Er zijn inmiddels tientallen speciale naturbegraafplaatsen in Nederland, en vermoedelijk evenzoveel bestaande begraafplaatsen die de mogelijkheid van naturbegraven op een deel van hun terrein aanbieden. Waarom is naturbegraven aantrekkelijk?

Een belangrijk kenmerk van de meeste naturbegraafplaatsen is de mogelijkheid van eeuwige (graf-)rust. De meeste beheerders hanteren het principe 'vol is vol'; er wordt niet geruimd (dat is overigens geen garantie, en omdat er in principe geen rechthebbenden zijn kan het ook niet worden geclaimd). Verder zadel je je nabestaanden niet op met de kosten van een grafmonument, onderhoud en verlenging van grafrechten.

Er zijn ook wel dingen die mensen als nadeel zouden kunnen zien. Er mogen doorgaans alleen natuurlijke, vergankelijke materialen worden meebegraven; dus geen metaal of plastic (met uitzondering van protheses), geen kunststoffen (be)kleding en geen sieraden. En de markering is summier: meestal een boomschijf met naam, geboorte- en overlijdensdatum. Die schijf is na een jaar of vijf grotendeels vergaan, soms mogen nabestaanden hem vervangen. Bloemen worden enkele weken na de begrafenis verwijderd en nieuwe bloemen (of een noveenkaars, laat staan een vaas) op herinneringsdagen kunnen ook al niet. Desalniettemin is de belangstelling groot en de beschikbare graven op naturbegraafplaatsen worden snel uitgegeven.

Ook voor beheerders lijkt naturbegraven een interessante optie. Vergeleken met reguliere begraafplaatsen is er (veel) minder onderhoud en toezicht nodig, en de administratie houdt feitelijk op als een graf is uitgegeven. Grafplaatsen worden met GPS bepaald, in overleg met de koper gemarkeerd, en, kort door de bocht, blijft het daarbij.

Is naturbegraven ook een mogelijkheid voor protestantse gemeenten? Als ze begraafplaatsen met nog veel beschikbare ruimte beheren zeker; zelfs op Zorgvlied is er al de mogelijkheid voor ecologisch begraven. Maar waarom niet een stuk bos of weide gekocht om daar een naturbegraafplaats te creëren (één van de mogelijkheden die in het januarinummer van *Kerkbeheer* over beleggen werd genoemd)? Dat zal in ieder geval een lange adem vergen vanwege bestemmingskwesties en vergunningen,

omwonenden zijn (niet onverwacht) meestal niet blij. Op internet zijn toch al veel voorbeelden te vinden van de geslaagde stichting van naturbegraafplaatsen. Soms door partijen die veel minder met begraven van doen hebben dan vanouds de protestantse gemeenten. Zo heeft bijvoorbeeld Natuurmonumenten zich op deze 'markt' gestort.

Gereserveerde natuurgraven op 'Heiderust', Rheden

Luchtfietserij of reële mogelijkheid?

Aan Imke Zeilstra stelde ik de volgende vragen:

Is het stichten van een naturbegraafplaats door een protestantse gemeente luchtfietserij of een reële mogelijkheid?
 "Als ik kijk naar de ontwikkelingen die gaande zijn qua naturbegraafplaatsen: het is niet echt luchtfietserij dus de optie kan worden overwogen, maar ik teken wel aan dat er momenteel wel heel veel naturbegraafplaatsen ontwikkeld worden. Je moet je als gemeente afvragen of een naturbegraafplaats ten opzichte van je huidige locatie een meerwaarde heeft qua exploitatie: is de markt niet verzadigd? In gebieden met weinig naturbegraafplaatsen zijn zeker mogelijkheden. Maar je moet rekening houden met de moeite en het tijdsbeslag van de planningsperiode. Het bestuur moet goed overwegen of het zinvol is om dat in deze tijd te gaan doen. Heb je zelf een stuk natuur bij de begraafplaats? Is die ►

groot of klein? Hoe breed je een kleine intieme begraafplaats uit naar een natuurbegraafplaats?"

Administratie

Is er inderdaad zo weinig administratie als hierboven gesuggereerd?

"Vanuit mijn verleden als administrateur van gemeentelijke begraafplaats vind ik dat wat kort door de bocht. Administratie, eventueel gesteund door systemen vergt wel de nodige tijd. Het hanteren van uitgiftetermijnen, beheertermijnen, wanneer geruimd wordt, indien van toepassing. Er is wel minder administratie, maar zeker niet summier."

Kerkelijke restricties en belemmeringen

Zijn er kerkelijke restricties of belemmeringen voor natuurbegraven?

"Vanuit de centrale organisatie, vooral van het GCBB worden voorschriften voor de exploitatie van begraafplaatsen gegeven, zo moeten de cijfers ervan in FRIS worden ingebracht. En als je iets nieuw begint zijn daar investeringen mee gemoeid; die moeten door het CCBB worden beoordeeld. Die zullen ook moeten wennen aan een nieuw fenomeen als dit. Indien dit gebeurt in de vorm van beleggen dan zal het ook aan de voorschriften c.q. beleggingsstatuut dienaangaande moeten voldoen."

Ik bedoel eigenlijk: is het denkbaar dat er in een protestantse gemeente bezwaar tegen het fenomeen natuurbegraven kan bestaan?

"Dat is een gewetensvraag. Ik kan me best indenken dat er gemeenten zijn die geen voorstander zijn van natuurbegraven, net zoals er gemeenten zijn die niet geporteerd zijn van cremen. Mensen hechten aan tradities, die zijn er ook om vast te houden en te respecteren."

Overheidsrestricties

Welke hobbels moet je nemen bij het stichten van een natuurbegraafplaats?

"Je hebt te maken met allerlei overheidsrestricties. Is de begraafplaats een rijksmonument? Dan kan de overheid

gaan dwarsliggen als je een natuurbegraafgedeelte daarop wil creëren. Overheden kunnen beperkingen stellen aan het aantal begravingen, dingen willen reguleren. Er is het bestemmingsplan dat moet worden aangepast, er zijn inspraakprocedures. Zit je dichtbij een waterwingebied? Enzovoorts. Actueel, in het licht van de onlangs gehouden verkiezingen: milieubewustzijn groeit, en zou een positieve wave voor natuurbegraven kunnen zijn."

Voorzieningen

Welke minimale voorzieningen voor een natuurbegraafplaats zijn denkbaar?

"Uiteraard moet er voldoende ruimte om te begraven zijn, met de bomen en struiken niet te dicht op elkaar. Verder kun je denken aan een omheining, dat is per begraafplaats verschillend. Kan zijn ter voorkoming van vandalisme, of gewoon als markering, maar helemaal open als wandelgebied kan ook. Er zal ook toezicht nodig zijn. Dat kan ook wel met vrijwilligers/gepensioneerden, die kijken of de begraafplaats in goede orde is. Een aula kan als het bestemmingsplan het toestaat, en de financiële ruimte er is. Het feitelijk begraven: dat kun je uitbesteden of zelf doen. Wel belangrijk is voldoende parkeergelegenheid en een goede toegangsweg. Niet zozeer voor bezoek als wel voor de aanwezigen op de uitvaart zelf. Goed aangegeven, als goede service."

Exploitatiemodellen

Zijn er exploitatiemodellen beschikbaar voor natuurbegraafplaatsen?

"Het is mij niet bekend of die bestaan. Ik denk van wel; ze zullen niet veel afwijken van die van reguliere begraafplaatsen. Je kunt daarvan uitgaan, en weglaten wat niet van toepassing is: vooral onderhoud en administratie zullen minder zijn. Een aandachtspunt bij het exploiteren van (natuur)begraafplaatsen is met name het fiscale aspect, omdat een (natuur)begraafplaats met uitvaartcentrum aangemerkt kan worden als bedrijfsmatige activiteit, dus btw-plichtig. En bij reserves kun je onder de vennootschapsbelasting vallen als deze een bepaalde omvang hebben."

